

Grŵp Trawsbleidiol ar y Ddeddf Teithio Llesol
Cofnodion Cyfarfod dydd Iau 16 Chwefror 2023, 12.00 i 1: 30pm, Ystafelloedd
Cynadledda C a D, Tŷ Hywel a thrwy Microsoft Teams

Yn bresennol ac ymddiheuriadau: Gweler y rhestrau atodedig

Croeso a chyflwyniadau: Huw Irranca-Davies MS (Cadeirydd) yn croesawu'r cyfranogwyr i'r cyfarfod.

Diweddariadau gan y Cadeirydd: Adroddodd y Cadeirydd ar sefyllfa adolygiad y Grŵp o'r Ddeddf Teithio Llesol, a gefnogir o hyd gan Lywodraeth Cymru, ac sydd wedi'i chynnwys yn y Cynllun Cyflawni Cenedlaethol ar gyfer Trafnidiaeth newydd, ac a ganmolwyd gan y Dirprwy Weinidog yn ei ymddangosiad gerbron y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd, a Seilwaith. Bu rhywfaint o weithredu cadarnhaol hefyd gyda gwaith yn dechrau ar Gynllun Cyflawni Teithio Llesol newydd—un o brif argymhellion yr adolygiad—gyda disgwyl drafft ddechrau Ebrill, ac mae'r dasg o recriwtio aelodau annibynnol i'r bwrdd teithio llesol diwygiedig, eto'n dilyn ein hargymhellion, wedi cychwyn. Fodd bynnag, dim ond rhan fach o gynigion yr adolygiad oedd hynny, ac o ganlyniad gofynnwyd am gyfarfod gyda swyddogion i bwysleisio'r pwyntiau eraill, gan gynnwys y mater pwysig o ddiwygio deddfwriaethol. Bydd y Cadeirydd yn rhoi gwybod i'r aelodau am unrhyw ddatblygiadau.

Yn dilyn y gefnogaeth gref i'r newidiadau rheoleiddiol a gynigiwyd gan Phil Jones yn y cyfarfod blaenorol, daeth y Grŵp â hwynt i sylw'r Dirprwy Weinidog, a oedd wedi cytuno y byddai ei swyddogion yn cymryd rhan mewn trafodaeth gychwynnol i drafod y posibiladau. O ganlyniad, roedd cyfarfod wedi ei drefnu ar gyfer dechrau mis Mawrth gan gynnwys Cycling UK, Living Streets, Phil Jones, Sustrans, Trafnidiaeth Cymru, Llywodraeth Cymru a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.

Dywedodd y Cadeirydd wrth y cyfarfod nad oedd y fersiwn newydd addas ar gyfer teithio llesol o'r Safonau Cyffredin i adeiladwyr tai wedi'i gyhoeddi o hyd. Byddai swyddogion y Grŵp yn parhau i bwysio i sicrhau gweithredu ar frys.

Ym mis Hydref, bydd deng mlynedd ers pasio'r Ddeddf Teithio Llesol. Cynigiodd y Cadeirydd y dylai'r Grŵp nodi'r digwyddiad gyda thaith feics i'r Senedd dan arweiniad cymaint o Aelodau Senedd â phosib. Gofynnwyd i aelodau sydd â diddordeb mewn helpu gyda threfnu'r digwyddiad gysylltu â'r ysgrifennydd.

Teithio Llesol a chostau byw: Cyflwynodd y Cadeirydd yr eitem hon trwy siarad am y pwysigrwydd codi ymwybyddiaeth y cyhoedd o holl fanteision teithio llesol, sy'n gorfod cynnwys ei allu i arbed arian i bobl. Yna, cyflwynodd y siaradwr gwadd: Gwenda Owen o Cycling UK a Dr Isaac Tabner, Prifysgol Stirling. Disgrifiodd Gwenda dair senario gan ddangos archwilio faint o arian y gellid ei arbed ym mhob achos trwy newid teithiau o'r car i deithio llesol. Senario 1 oedd cwpl ifanc a allai arbed £3,300 dros dair blynedd trwy ddefnyddio beiciau yn lle car, dim ond ar gyfer mynd â'r plant i'r ysgol, ac ar gyfer taith fer un o'r cwpl i'r gwaith. Roedd Senario 2 yn lanhawr teithiol hunangyflogedig a allai, drwy ganslo benthyciad car a defnyddio beic yn lle car, arbed £3,335 mewn 12 mis. Roedd Senario 3 yn berson oedd wedi gwerthu eu car, ond yn dal i gael defnyddio car eu partner at ambell daith, ac wedi prynu beic trydan ar gyfer eu taith ddyddiol o ddeng milltir i'r gwaith, gan arbed £25,000 dros bum mlynedd. Pwysleisiodd Gwenda hefyd y manteision iechyd a buddion eraill yn

ogystal â'r arbedion ariannol. Roedd Cycling UK, gyda mewnbwn gan Dr Isaac Tabner wedi cynhyrchu nodyn briffio manwl, gan gynnwys y senarios, a roddwyd wedyn i'r holl fynychwyr.

Soniodd Isaac am ei waith ar ddatblygu cyfrifiadau cywir o'r manteision ariannol o newid o'r car i deithio llesol. Yn aml, roedd diffyg dealltwriaeth o faint yn fwy gwerthfawr y gallai arbediad fod o'i gymharu â chynnydd mewn enillion – cedwir holl fudd arbedion tra bod enillion cynyddol yn destun didyniadau. Roedd hefyd yn bwysig ystyried sut y gellid manteisio i'r eithaf ar fuddion arbediad, er enghraifft trwy ei fuddsoddi mewn pensiwn. Roedd wrthi'n paratoi papur academaidd a gyflawnodd i'w rannu gyda'r Grŵp.

Diolchodd y Cadeirydd i Gwenda ac Isaac am eu cyfraniadau ysgogol a chyflwynodd y ddau siaradwr nesaf: Yr Athro Alan Tapp o Brifysgol Gorllewin Lloegr a Jonathan West, Pennaeth Gwyddor Ymddygiad, Iechyd Cyhoeddus Cymru a fyddai'n siarad ar ddefnydd effeithiol o fanteision ariannol i annog teithio llesol, ac os y gellid defnyddio cymhellion ariannol i gynhyrchu newid ymddygiad.

Dadluedd Alan er y gallai codi ymwybyddiaeth o arbedion ariannol teithio llesol fod o fudd wrth gyflwyno newid ymddygiad, nid oedd mor effeithiol â mesurau fel darparu seilwaith diogel ac anghymhellion at ddefnydd ceir. Byddai'n fwyaf effeithiol pe bai'n cael ei ddefnyddio fel rhan o becyn gyda mesurau eraill, cryfach. Mae tystiolaeth glir fod darparu beiciau am ddim yn gymhelliad effeithiol, ond yn dal ddim mor effeithiol â chosbau ariannol ar yrru fel codi tâl tagfeydd a phrisio ffyrdd. Mae pwniadau tuag at newid ymddygiad yn haws yn wleidyddol i'w rhoi ar waith na mesurau rheoleiddio ond maent yn llai pwerus.

Arweiniodd Jon y cyfarfod drwy'r dystiolaeth oedd ar gael ynglŷn â mesurau newid ymddygiad effeithiol. Soniodd am yr ysgol ymyrraeth—wrth ei waelod, hysbysu pobl, ac ar ei apig, rheoleiddio i ddileu dewis. O fewn i'r ysgol honno, ystyriwyd bod anghymhellion ariannol yn gryfach na chymhellion. Pwysleisiodd fod angen gweld unrhyw gymhelliad i fod yn "ddigon mawr" er mwyn goresgyn unrhyw anfanteision. Amlinellodd y model COM-B o newid ymddygiad lle mae Gallu, Cyfle a Chymhelliant yn brif benderfynyddion Ymddygiad. Dywedodd hefyd bod cymhellion sy'n rhoi budd uniongyrchol yn fwy effeithiol na'r rhai lle'r oedd y budd yn y dyfodol.

Diolchodd y Cadeirydd i Alan a Jon am eu cyflwyniadau craff. Yn y drafodaeth gyffredinol gwnaed y pwyntiau allweddol canlynol: cerdded yw'r ffordd rataf i deithio bob amser; daw'r arbedion mwyaf wrth roi'r gorau i berchnogaeth car. Gall cyfleusterau fel clybiau ceir helpu i wneud hyn yn opsiwn mwy deniadol; er mwyn i bobl ymgysylltu â'r neges hon, rhaid i'r arbedion wrth deithio'n llesol gael eu hyrwyddo gan bobl fel Martin Lewis. Mae'n bwysig bod anghenion pobl anabl yn cael eu hystyried wrth hyrwyddo unrhyw agwedd ar deithio llesol.

Helpu pobl gyda heriau ariannol i gael mynediad at deithio llesol: Cyflwynodd y Cadeirydd Beth Ward o Drosi Bikes o Langollen a soniodd am sut y bu i'w menter gymdeithasol adnewyddu hen feiciau, yna'u gwerthu am brisiau fforddiadwy. Roedden nhw hefyd yn trosi beiciau confensiynol i e-bikes, gan wneud beicio yn ffordd fwy ymarferol o deithio'n rhad mewn ardaloedd gwledig a bryniog. Roedden nhw'n rhoi beiciau i ffoaduriaid a cheiswyr lloches. Pwysleisiodd bwysigrwydd gallu cynnal a chadw beiciau, a siaradodd am eu gweithdy DIY, lle byddent yn dysgu sgiliau cynnal a chadw, a'u sesiynau Dr Bike yn cynnig gwaith trwsio elfennol i feiciau.

Yna cyflwynodd y Cadeirydd Andrew Burns o Weithdy Beiciau Caerdydd, Tîm Menter Gymdeithasol y flwyddyn yng Ngwobrau Busnes Cymdeithasol Cymru. Soniodd Andrew hefyd am bwysigrwydd argaeledd fforddiadwy cynnal a chadw beiciau; roedd perchnogaeth beiciau yn uchel ond nid oedd modd reidio llawer o'r beiciau oherwydd diffygion mecanyddol syml neu hyd yn oed bigdyllau. Roedd siopau cadwyn mawr fel Halfords yn canolbwyntio ar werthu beiciau newydd, ac nid oedd ganddynt lawer o ddiddordeb mewn trwsio beiciau hŷn. Soniodd hefyd am yr effaith drychinebus roedd lladrata beiciau yn ei gael ar barodrwydd pobl i ddefnyddio beiciau, gan dynnu sylw at y gwahaniaeth yn agwedd yr heddlu tuag at ddwyn ceir. Nododd bod llawer o'r beiciau a werthwyd i'r cyhoedd o ansawdd gwael, gan achosi i lawer o bobl gefnu ar seiclo pan fyddai eu beiciau yn torri. Credai bod dylanwad y system gynllunio ar sut mae pobl yn dewis teithio yn bwysicach nag unrhyw gymhelliad ariannol. Llongyfarchodd y Cadeirydd Beth ac Andrew am y gwaith gwych a wnaed gan eu sefydliad, gan eu disgrifio fel enghreifftiau rhagorol o arfer gorau ar gyfer y sector.

Cofnodion y cyfarfod blaenorol: Cytunwyd eu bod yn gofnod cywir o'r cyfarfod.

Unrhyw fater arall: Crybwyllodd Phil Snaith wasanaethau bws a ddarperir yn lle trenau, a'r broblem nas caniateid beiciau arnynt yn aml. Roedd rhai bysiau yn derbyn beiciau, eraill yn eu gwrthod; doedd dim cysondeb. Cytunwyd i ysgrifennu at Trafnidiaeth Cymru'n mynegi ein pryder ac yn galw am newid i'r drefn fel rhan o ymrwymiad TrC i integreiddio trenau gyda theithio llesol yn well.

Daeth y cyfarfod i ben am 1.30pm

Yn bresennol

Yn bresennol yn y cnawd			
Enw cyntaf	Cyfenw	Teitl swydd	Sefydliad
Ken	Barker		Cycling UK
Rebecca	Brough	Rheolwr Polisi ac Eiriolaeth	Cerddwyr Cymru
Dan	Coast	Ysgrifennydd	Beicio Casnewydd
Helen	Donnan	Swyddog Maes Mynediad, Cymru	Cymdeithas Ceffylau Prydain
Natalie	Grohmann	Trafnidiaeth - Swyddog Polisi, Cynllunio a Partneriaethau	Llywodraeth Cymru
Hilary	May		ValeVeloWays
Gwenda	Owen	Swyddog Ymgysylltu – Cymru	Cycling UK
Chris	Roberts	Ysgrifennydd	Grŵp Trawsbleidiol ar y Ddeddf Teithio Llesol
Kaarina	Ruta	Cynorthwy-ydd Trafnidiaeth	WLGA
Phil Caroline	Snaith Spanton	Ysgrifennydd Prif Weithredwr	Fforwm Beicio Sir Gaerfyrddin Beicio Cymru
Alan	Tapp	Athro Marchnata Cymdeithasol	UWE
Joe	Thomas	Cynorthwy-ydd Cymorth Polisi	Sustrans Cymru
Rob	Webber		Beicio Cymru
Yn bresennol trwy Teams			
Enw cyntaf	Cyfenw	Teitl swydd	Sefydliad
Cherry	Allan	Swyddog Gwybodaeth Ymgyrchoedd	Cycling UK
Madeleine	Boase	Prentis – Cymorth Teithio Llesol	Cyngor Dinas Casnewydd
Andrew	Burns		Gweithdy Beicio Caerdydd
Joseph	Carter	Pennaeth y Gwledydd Datganoledig	Sefydliad Prydeinig yr Ysgyfaint
Teresa	Ciano	Rheolwr Partneriaethau	GoSafe, Diogelwch ar y Ffyrdd Cymru
Richard	Dale	Pennaeth Datblygu Busnes	Casnewydd Fyw
Duncan	Dollimore	Pennaeth Eiriolaeth ac Ymgyrchoedd	Cycling UK
Sian	Donovan	Cyfarwyddwr	Pedal Power
Ryland	Doyle	Swyddog Cyfathrebu ac Ymchwil	Mike Hedges AS
Amy	Foster	Cydlynnydd Ymgysylltu Lleol- Cerdded Cysylltu	Living Streets
Francesca	O'Brien	Cynghorydd	Dinas a Sir Abertawe
Heledd	Fychan	Aelod o'r Senedd	Senedd Cymru
Nathan	Goldup-John	Cynghorydd	Cyngor Castell-nedd Port Talbot
Llyr	Gruffydd	Aelod o'r Senedd	Senedd Cymru
Kevin	Harry		Swyddfa Rhys Ab Owen
Francesca	Howorth	Swyddog Ymchwil Uwch	Senedd Cymru
Huw	Irranca-Davies	Aelod o'r Senedd	Senedd Cymru
Josh	James	Rheolwr Materion Cyhoeddus	Living Streets
Kirsty	James	Swyddog Ymgyrchu	RNIB (Cymru)
Lynda	James	Cynghorydd	Dinas a Sir Abertawe
Keith	Jones	Cyfarwyddwr	ICE Wales Cymru

Phil	Jones	Cadeirydd	PJA
Hannah	Ychydig		Mott MacDonald
John	Mather		Cycling UK (Gogledd Cymru)
Andrew	Minnis	Arweinydd y Tîm Ymchwil	Senedd Cymru
Gareth	Price	Clerc	Senedd Cymru
Matt	Price	Arweinydd Tîm Gweledigaeth, Polisi a Strategaeth Trafnidiaeth Strategaeth	Cyngor Caerdydd
Sean	Purse	Cadeirydd, yr Amgylchedd, Adfywio a Pwyllgor Craffu Gwasanaethau Stryd	Cyngor Castell-nedd Port Talbot
Paul	Streets	Ysgrifennydd	Dinas Feicio Caerdydd
Isaac	Tabner		Prifysgol Stirling
Beth	Taylor	Ymchwilydd i'r Grŵp	Grŵp y Ceidwadwyr Cymreig
Dafydd Rhys	Thomas	Deilydd Portffolio – Priffyrdd, Gwastraff a Eiddo	Cyngor Sir Ynys Môn Cyngor
Will	Thomas	Cynghorydd	Dinas a Sir Abertawe
Jack	Thurston	Cadeirydd	Grŵp Beicio'r Fenni
Nick	Tulp	Swyddog Teithio Llesol	MonLife, Cyngor Sir Fynwy
Beth	Ward	Cyfarwyddwr	Beiciau Drosi
Tom	Wells		Teithio Llesol Gorllewin Cymru
Helen	West	Uwch-gynghorydd	Julie Morgan AS
Jonathan	West	Pennaeth Gwyddor Ymddygiadol	Iechyd Cyhoeddus Cymru
Mark	Weston	Cyfarwyddwr Mynediad	Cymdeithas Ceffylau Prydain
Alex	Wood	Uwch Arbenigwr Hybu Iechyd	Iechyd Cyhoeddus Cymru

Ymddiheuriadau:

Natasha Asghar

, Aelod o'r Senedd, Senedd Cymru
Julie Blaendala, Cadeirydd, Teithio Llesol, Gorllewin Cymru
Christine Farr, Tîm Llesiant Strategol Bro Morgannwg
Stephen Hughes, Mott MacDonald
Hugh Mackay, Cycling UK, Bro Morgannwg
David Naylor, Wheelrights
John Sayce, Cadeirydd, Wheelrights

